

KOULUTUSKIERTUE 2020-2021

Katsomus- tietoinen?

Uskonnonopetus.fi
yhteistyössä
Helsingin yliopisto

Oikeus omaan kulttuuriin ja katsomukseen kuuluu kaikille. Käytännössä emme useinkaan ole tietoisia siitä, miten tapamme, tottumuksemme ja käytänteemme huomioivat ja välittävät uskomuksia ja arvoja. Moninaisuuden keskellä kouluissa tarvitaan tietoisia ratkaisuja, jotta erilaisista taustoista tulevien lasten ja nuorten kulttuuriset ja katsomukselliset oikeudet toteutuisivat. Kyse ei ole vain oikeuksista ja velvollisuuksista. Katsomus- ja kulttuuritietoisuus rikastaa ja syventää meidän kaikkien ajattelua sekä tukee oppimista ja kasvua.

Viime vuosina Opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Suomen Kulttuurirahasto ovat rahoittaneet useita hankkeita, jotka ovat tuottaneet tutkimustietoa ja pedagogisia välineitä katsomuksellisen, kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden huomioimiseen koulussa ja yhteiskunnassa. Kauden 2020-2021 koulutuskierroksella teemme näkyväksi näiden hankkeiden tuotantoa. Käyttämämme harjoitteet sekä taustatieto on poimittu tässä esiteltävien hankkeiden aineistoista. Koulutus toteutetaan yhteistyökoulutuksena Helsingin yliopiston USKALLUS -hankkeen kanssa.

Katsomustietoisessa koulussa tunnustetaan ja tunnustetaan monenlaisia katsomuksellisia ja kulttuurisia perinteitä, identiteettejä, uskomuksia ja arvoja sekä opitaan tarkastelemaan niitä yhdessä, osana jokaisen meidän elämää.

**Tervetuloa mukaan ihmettelemään yhdessä
omaa ja yhteistä maailmaa sekä rakentamaan
katsomustietoista koulua!**

mitä?

Jokaisella meillä on katsomus. Se sisältää arvomme ja uskomuksemme ja ohjaa toimintaamme. Henkilökohtainen katsomus muodostuu vuorovaikutuksessa kulttuuristen ja katsomuksellisten perinteiden kanssa, mutta siinä on aina myös jotain omaa ja ainutlaatuista. Katsomustietoisuus on elämän katsomuksellisen ulottuvuuden ymmärtämistä, sen olemassaolon hyväksymistä ja myös erilaisten katsomusten tuntemista.

miksi?

Erilaiset katsomukset ovat osa koulun oppilaiden ja henkilökunnan arkea ja vaikuttavat siihen, miten hahmotamme maailmaa, opimme, työskentelemme yhdessä sekä koemme elämämme mielekkääksi ja arvokkaaksi. Katsomustietoisuus on osaamista, jota jokainen rehtori ja opettaja tarvitsee rakentaakseen turvallisia oppimisen tiloja ja innostavia oppimisprosesseja.

miten?

Katsomustietoisen koulun rakentamisessa avainasemassa ovat rehtorit, opettajat sekä muut aikuiset, jotka tiedostavat katsomuksellisen ja kulttuurisen taustan merkityksiä ihmisten elämässä ja haluavat luoda tilaa erilaisille katsomuksille ja kulttuuriperinteille.

Lue lisää:

Kavonius, M.
& Putkonen, N. (2020).
[Katsomustietoisuus
voimavarana.](#)
Kieli, koulutus ja yhteiskunta,
11(3).

Kimanen, A.,
& Innanen, T. (Toimittajat)
(2019). [Kohti kulttuuri- ja
katsomusreflektiivistä
opetusta ja ohjausta:
tapauskeskustelun ohjaajan
opas ja lisämateriaali.](#)
Helsinki: Helsingin yliopisto,
teologinen tiedekunta.

USKALLUS

Uskonnot, katsomukset ja osallisuus

Oppimateriaalia

kulttuuriseen moninaisuuteen liittyen, esim. kuva- ja tarinamateriaalia, draamallisia harjoituksia ja ryhmätöitä.

Vinkkejä

osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden käsittelyyn katsomusaineissa ja monialaisissa kokonaisuuksissa.

Taustamateriaaleja

opettajien käyttöön.

blogs.helsinki.fi/uskallus-hanke/

KuKaS

Kulttuuri- ja katsomussensitiivistä opetusta ja ohjausta kehittämässä

Tutkimusta

- Miten kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta lähestytään oppilaitoksissa?
- Avoimuus erilaisille näkökulmille, omien oletusten ja valta-aseman tunnistaminen sekä harkitut ratkaisut niiden pohjalta ovat opettajan keskeisiä taitoja moninaisuuden huomioimisessa.

Materiaalia

Tapauskeskustelun ohjaajan opas ja lisämateriaali vapaasti ladattavissa verkossa.

[blogs.helsinki.fi/
kulttuuri-ja-katsomussensitiivisyys/](https://blogs.helsinki.fi/kulttuuri-ja-katsomussensitiivisyys/)

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

HELSINKI UNIVERSITY
UNIVERSITY OF HELSINKI
TEOLOGINEN TIEDEKUNTA
THEOLOGY AND DIVINITY
FACULTY OF THEOLOGY

HELSINKI UNIVERSITY
UNIVERSITY OF HELSINKI
KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA
PEDAGOGICAL SCIENCES
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

KUPERA

Kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoinen perusopetus

Tutkimusta

- Selvitetään opettajien ja rehtorien näkemyksiä koulun monista kulttuureista, katsomuksista ja kielistä.
- Tuotetaan tutkimuspohjaiset ohjeistukset kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoisuuden huomioimiseen oppi- ja arviointimateriaaleissa.

Täydennyskoulutusta

Avoin verkkokurssi

Kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoinen opetus (5 op)

<https://mooc.helsinki.fi>

Materiaalia

- Dialogikasvatus.fi
-verkkoportaali
- Kasvattajien opas: Katsomusdialogin ABC
- Tähtijengi-harjoituskirjasarja
www.dialogikasvatus.fi

<http://www.helsinki.fi/kupera>

Monikatsomukselliset oppimisen tilat varhaiskasvatuksessa

Lapsilähtöisiä pedagogisia malleja

innovoidaan yhdessä opettajaopiskelijoiden ja päiväkotiryhmien kanssa Helsingissä, Oulussa ja Joensuussa.

Tutkimusta

katsomuskasvatuksellisesta osaamisesta, opettajan ammatillisuuden rakentumisesta ja pedagogisesta ajattelusta.

Teoreettista ja pedagogista materiaalia

katsomuskasvatukseen keväällä 2021.

<https://blogs.helsinki.fi/monikatsomukselliset-tilat-varhaiskasvatuksessa/>

KuTiMat

Kulttuuritietoiset materiaalit osaksi koulun arkea ja käytänteitä

Materiaalia

- Monialainen kokonaisuus peruskouluun
- Vinkkejä monikatsomuksellisiin juhliin
- Opettajankoulutukseen suunniteltu ohjaustyökalu katsomustietoisuuden kehittämiseen

Tutkimusta

- Arvioidaan olemassa olevia opetusmateriaaleja katsomustietoisuuden näkökulmasta.
- Selvennetään katsomustietoisuuden käsitettä osana koko koulun arkea.

[https://www.oulu.fi/ktc/kutimat](https://www.oulu.fi/ktk/kutimat)

21.

VUOSISATA

21. vuosisadan taidot, monilukutaito ja katsomusaineiden opettajankoulutuksen kehittäminen

**Suosituksia katsomusaineiden
opettajankoulutuksen opintojaksoihin**
suunnitellaan yhteistyössä moniammatillisen
työryhmän kanssa.

Tutkimustietoa
tulevaisuudentaidoista uskonnonopetuksessa.

Kansainvälinen seminaari
alkuvuonna 2021.

blogs.uef.fi/21skillsreteachedu/

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

Katsomukset.fi

Uskonnot ja katsomukset suomalaisessa yhteiskunnassa

Tiedettä popularisoivia tekstejä

- Yleistajuisia ja tiiviitä, sopivat hyvin esimerkiksi lukiolaisten luettavaksi.
- Kerran kuukaudessa ruotsinkielinen blogiteksti.

Kuvia eri uskontojen ja katsomusten harjoittamisesta

Instagramissa @katsomukset. Kuvia voi käyttää opetuksessa kaikilla luokka-asteilla.

Kysy ja keskustele

kanssamme katsomuksista myös Facebookissa ja Twitterissä!

katsomukset.fi
twitter.com/katsomukset
facebook.com/katsomukset
instagram.com/katsomukset

SUOMEN USKONTOTIETEELLINEN SEURA
RELIGIONSVETENSKAPLIGA SÄLLSKAPET I FINLAND
FINNISH SOCIETY FOR THE STUDY OF RELIGION

**Lue lisää ja ilmoittaudu maksuttomaan
Katsomustietoinen koulu -koulutukseen
verkkosivuillamme**

uskonnonopetus.fi/koulutuskiertue.

**Koulutukseen liittyvät aineistot kootaan
materiaalipankkiimme, jonka löydät osoitteesta**

uskonnonopetus.fi/materiaalit.

**Tutustu hankkeiden omiin koulutuksiin ja
materiaaleihin niiden verkkosivuilla.**

 USKONNONOPETUS.FI

taitoja elämään